

Asia: VN/13115/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi yhteistoimintalain muuttamisesta (hallintoedustusta koskevat säännökset)

Tiedot lausunnonantajasta

Napsauta ja lisää otsikko valintakyselyyn

Työnantajaorganisaatio

Yleiset huomiot esitysehdotuksesta

Huomiot

Huomioiden, että yhteistoimintalaki uudistettiin kokonaisuudessaan 1.1.2022 voimaan tulleella lailla, ja että tässä yhteydessä arviointiin myös hallintoedustusta koskeva sääntely, Sivistysala ry ei pidä tarkoituksenmukaisena, että sääntelyä lähdetään näin pian uudelleen avaamaan ja uudistamaan.

HE-luonnoksen yleisperustelut

Huomiot

Sivistysala ry:n näkemyksen mukaan nykytilan kuvauksessa ei ole tuotu riittävällä tavalla ilmi, mikä on lainuudistuksen tarve ja tavoite. Selvityshenkilö Jukka Ahtelan selvityksestä ilmenee, että mitään ilmiselvää, kiireellistä tai suuren mittaluokan konkreettista uudistustarvetta ei ole tullut esiin (Ahtela, Jukka (2025): Uinuva jättiläinen: Henkilöstön hallintoedustuksen kehittämisenäkymät ja yhteistoimintalain muutostarpeen. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2025:7, s. 45). Huomioiden, että yhteistoimintalaki on verraten uusi, ja että hallintoedustusta koskevaa sääntelyä on lain uudistamisen yhteydessä arvioitu, Sivistysala ry ei pidä tarkoituksenmukaisena, että hallintoedustusta koskevaa sääntelyä lähdetään näin pian uudelleen avaamaan.

Huomiot

Edellisissä kohdissa esitettyä tukee Sivistysala ry:n näkemyksen mukaan se, että hallituksen esitysluonnoksessa on tuotu esiin, että hallintoedustuksen vaikutukset ovat olleet ylipäättään maltillisia.

2 § - Soveltamisala

Huomiot pykälästä ja sen säännöskohtaisista perusteluista

Sivistysala ry ei kannata esitettyä lain soveltamisalan laajentamista vähintään 100 työntekijää työllistuviin yrityksiin ja yhteisöihin. Sivistysala ry pitää ehdotettua soveltamisalaa liian alhaisena.

Jukka Ahtela on selvityksessään todennut, että soveltamisala voitaisiin laajentaa koskemaan yrityksiä, joiden työntekijämäärä on 100, mutta kuitenkin niin, että näissä yrityksissä olisi mahdollista soveltaa kevennettyä hallintoedustusjärjestelmää. Kevennetyllä hallintoedustusjärjestelmällä Ahtela on tarkoittanut 100-149 työntekijän yrityksille säädettävää mahdollisuutta sopia hallintoedustuksen toteuttamisesta noudattamalla keskeisiä jatkuvan vuoropuhelun periaatteita tietyt vähimmäisvaatimukset, kuten yrityksen ylimmän johdon mukana olo, huomioiden. (Ahtela, Jukka (2025): Uinuva jättiläinen: Henkilöstön hallintoedustuksen kehittämisenäkymät ja yhteistoimintalain muutostarpeen. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2025:7, s. 62 ja 64) Sivistysala ry katsoo, että jos soveltamisalaa vastoin Sivistysala ry:n näkemystä laajennetaan 100-149 työntekijää työllistäviin yrityksiin, olisi näille yrityksille joka tapauksessa säädettävä omat menettelysäännökset kevennetystä hallintoedustuksesta.

29 § - Henkilöstön hallintoedustus

Huomiot pykälästä ja sen säännöskohtaisista perusteluista

Mahdollisuutta sopia hallintoedustuksen toteuttamisesta työnantajan ja henkilöstön välillä ei tule Sivistysala ry:n näkemyksen mukaan poistaa. Sopimisen tulee jatkossakin olla ensisijainen tapa järjestää hallintoedustus. Sivistysala ry pitääkin sopimusmahdollisuuden säilyttämistä erittäin tärkeänä. Henkilöstöllä on mahdollisuus vaatia hallintoedustuksen toteuttamisessa laissa säädetyllä tavalla, joten sopimusmahdollisuuden säilyttäminen ei ole myöskään riskialtista henkilöstölle. Soveltamisalan alarajalla oleville työnantajille ja ko. yritysten ja yhteisöjen henkilöstölle sopimusmahdollisuuden säilyttäminen on erityisen merkityksellistä, sillä pienemmissä yrityksissä ja yhteisöissä tosiasiallinen päätöksenteko ei välttämättä noudata hallituksen esityksessä ajateltua. Sopimusmahdollisuuden poistaminen saattaa myös vähentää työntekijöiden halukkuutta hallintoedustajaksi ryhtymiseen, sillä hallituksen jäsenyyteen liittyy taloudellista ja juridista vastuuta. (Ks. myös Ahtela, Jukka (2025): Uinuva jättiläinen: Henkilöstön hallintoedustuksen kehittämisenäkymät ja yhteistoimintalain muutostarpeen. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2025:7, s. 11).

Jukka Ahtela on selvityksessään todennut, että hänen esittämiensä muutosehdotusten perusedellytys on nykyisen hallintoedustuslain yrityskohtaisten olosuhteiden huomioimista koskevien periaatteiden säilyttäminen eli hallintoedustuksen toteutuminen ensisijaisesti sopimalla ja toissijaisesti yrityksen osoittamassa hallintoedustuselimessä. (s. 61) Sopimusmahdollisuuden poistaminen yhdistettynä soveltamisalan laajentamiseen 100-149 työntekijää työllistäviin yrityksiin ei ole Sivistysala ry:n näkemyksen mukaan perusteltua tilanteessa, jossa selkeää tarvetta muutoksille ei ole voitu osoittaa. Sivistysala ry katsoo, että muutosten yhteisvaikutuksia (soveltamisalan laajentaminen yhdistettynä sopimusmahdollisuuden poistamiseen) ei myöskään ole riittävällä tavalla hallituksen esitysluonnoksessa selvitetty.

30 § - Henkilöstön hallintoedustuksen järjestäminen

Huomiot pykälästä ja sen säännöskohtaisista perusteluista

Sivistysala ry ei kannata hallintoedustuksen toteuttamisen rajaamista hallitukseen, johtoryhmään tai niitä vastaaviin toimielimiin.

31 § - Henkilöstön hallintoedustuksen poikkeukset

Huomiot pykälästä ja sen säännöskohtaisista perusteluista

Sivistysala ry pitää erityisen tärkeänä, että mahdollisuus hakemuksesta luvalla poiketa henkilöstön hallintoedustuksen toteutustavasta säilytetään. Mahdollisuus luvalla poikkeamiseen toteutustavasta tulee todennäköisesti aiemmasta korostumaan, jos sopimismahdollisuus hallintoedustuksen järjestämisestä poistetaan.

34 § - Henkilöstön hallintoedustajan oikeudet, velvollisuudet ja vastuut

Huomiot pykälästä ja sen säännöskohtaisista perusteluista

Ei lausuttavaa.

Lain voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Huomiot pykälästä ja sen säännöskohtaisista perusteluista

Sivistysala ry pitää ongelmallisena, että ennen lainvoimaantuloa solmittuja sopimuksia hallintoedustuksesta voitaisiin noudattaa aiemmalla tavalla vain 31.12.2027 saakka. Työntekijöillä on mahdollisuus aiemmin tehdyn sopimuksen irtisanomiseen, ja näin mahdollisuus vaatia lain mukaista hallintoedustusjärjestelmää, mikä puoltaa sitä, että olemassa olevien sopimusten juridinen asema tulisi säilyttää.

Muut mahdolliset huomiot

Huomiot

Ei lausuttavaa.

Salonen Hanna
Sivistysala ry

Alatainio Tanja
Sivistysala ry